

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 104/11

Λουξεμβούργο, 6 Οκτωβρίου 2011

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα στην υπόθεση C-366/10
The Air Transport Association of America κ.λπ. κατά The Secretary of State
for Energy and Climate Change

Κατά τη γενική εισαγγελέα J. Kokott η ένταξη των διεθνών αεροπορικών μεταφορών στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ είναι σύμφωνη προς το διεθνές δίκαιο

Η νομοθεσία της ΕΕ δεν προσβάλλει την κυριαρχία άλλων κρατών ή την ελευθερία της ανοιχτής θάλασσας που εξασφαλίζονται στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου· συνάδει, επίσης, με τις σχετικές διεθνείς συμφωνίες

Η θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου την οποία αποφάσισε η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2003 έχει θεμελιώδη σημασία στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της κλιματικής προστασίας¹. Αρχικώς, οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου οι οποίες οφείλονταν στις αεροπορικές δραστηριότητες δεν εντάσσονταν στο σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ. Ωστόσο, εντός του 2008 ο νομοθέτης της Ένωσης αποφάσισε την ένταξη των αεροπορικών δραστηριοτήτων στο εν λόγω σύστημα και μάλιστα από την 1η Ιανουαρίου 2012². Ως εκ τούτου, κατά το έτος 2012, θα πρέπει για πρώτη φορά όλες οι αεροπορικές εταιρίες –και εκείνες των τρίτων κρατών– να αποκτήσουν και να αναλώσουν δικαιώματα εκπομπής όσον αφορά τις πτήσεις τους από και προς ευρωπαϊκά αεροδρόμια.

Ορισμένες αεροπορικές εταιρίες και ενώσεις αεροπορικών εταιριών με έδρα στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (ΗΠΑ) και στον Καναδά προσέφυγαν ενώπιον του High Court of Justice of England and Wales βάλλοντας κατά του κύρους των μέτρων μεταφοράς της οδηγίας 2008/101/ΕΚ για την ένταξη των αεροπορικών δραστηριοτήτων στο σύστημα εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο. Συναφώς, ισχυρίζονται ότι η ένταξη των διεθνών αεροπορικών μεταφορών –ιδίως των υπερατλαντικών– στο σύστημα εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ αντιβαίνει σε σειρά αρχών του εθιμικού διεθνούς δικαίου καθώς και σε διάφορες διεθνείς συμφωνίες. Όπως υποστηρίζουν, η οδηγία αντιβαίνει, αφενός, στη Σύμβαση του Σικάγου³, στο Πρωτόκολλο του Κιότο⁴ και στην κοινώς καλούμενη Συμφωνία «Ανοικτοί Ουρανοί»⁵. Αφετέρου, παραβιάζει τις αρχές του εθιμικού δικαίου οι οποίες αφορούν την κυριαρχία των κρατών επί του εναέριου χώρου τους, την ακυρότητα διεκδικήσεων για την κυριαρχία στην ανοικτή θάλασσα και την ελευθερία των πτήσεων πάνω από την ανοικτή θάλασσα.

Στις σημερινές προτάσεις της η γενική εισαγγελέας J. Kokott πρότείνει στο ΔΕΕ την απάντηση ότι η ένταξη των διεθνών αεροπορικών μεταφορών στο σύστημα εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ είναι σύμφωνη προς τις προβαλλόμενες διατάξεις και αρχές του διεθνούς δικαίου.

¹ Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος για την εμπορία των δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275, σ. 32).

² Οδηγία 2008/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ ώστε να ενταχθούν οι αεροπορικές δραστηριότητες στο σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας (ΕΕ L 8, σ. 3).

³ Σύμβαση Διεθνούς Πολιτική Αεροπορίας, της 7ης Δεκεμβρίου 1944.

⁴ Πρωτόκολλο του Κιότο στη σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την Αλλαγή του Κλίματος, της 11ης Δεκεμβρίου 1997 (ΕΕ 2002, L 130, σ. 4).

⁵ Συμφωνία αεροπορικών μεταφορών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των κρατών μελών της, αφενός, και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, αφετέρου, του Απριλίου 2007 (ΕΕ L 134, σ. 4).

Η γενική εισαγγελέας Kokott διαπιστώνει, κατ' αρχάς, ότι οι προσφεύγουσες αεροπορικές εταιρίες και ενώσεις αεροπορικών εταιριών δεν δύνανται, καταρχήν, να επικαλούνται τις σχετικές διεθνείς συμφωνίες και το εθιμικό διεθνές δίκαιο. Στον βαθμό που η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύεται εν γένει από τις εξεταζόμενες διεθνείς συμφωνίες, κατά την γενική εισαγγελέα Kokott, αυτές αφορούν κατά μείζονα λόγο τις έννομες σχέσεις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και δεν προορίζονται να εξασφαλίσουν δικαιώματα ή συμφέροντα ιδιωτών. Στην προκειμένη περίπτωση, μόνο δύο διατάξεις της Συμφωνίας «Ανοικτοί Ουρανοί» μπορούν να ληφθούν υπόψη ως κριτήρια ελέγχου της οδηγίας⁶. Όσον αφορά τις υπό εξέταση αρχές του εθιμικού διεθνούς δικαίου, η γενική εισαγγελέας εκτιμά ότι αυτές καθορίζουν την εμβέλεια των κυριαρχικών δικαιωμάτων των κρατών και οριοθετούν τις περιοχές δικαιοδοσίας κάθε κράτους, αλλά δεν επηρεάζουν τη νομική κατάσταση των ιδιωτών.

Εξάλλου, κατά τη γενική εισαγγελέα J. Kokott, η οδηγία για την ένταξη των αεροπορικών δραστηριοτήτων στο σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ δεν αντιβαίνει στο διεθνές δίκαιο. Οι προβαλλόμενες αρχές του εθιμικού διεθνούς δικαίου και οι διεθνείς συμφωνίες δεν εγείρουν αμφιβολίες, από νομικής απόψεως, μολονότι η εφαρμογή του συστήματος εμπορίας εκπομπών της ΕΕ επεκτείνεται σε τμήματα αποστάσεως πτήσεων τα οποία πραγματοποιούνται εκτός του εναέριου χώρου των κρατών μελών της ΕΕ. Άλλωστε, το αντικείμενο της ρυθμίσεως της οδηγίας συνίσταται αποκλειστικώς στις απογειώσεις και προσγειώσεις αεροσκαφών σε αεροδρόμια εντός της ΕΕ. Μόνο σε σχέση με αυτές τις απογειώσεις και προσγειώσεις οφείλουν οι αεροπορικές εταιρίες να αναλώνουν για κάθε πτήση διαφορετικό αριθμό δικαιωμάτων εκπομπής, ενώ σε περίπτωση παραβάσεως προβλέπονται κυρώσεις οι οποίες μπορεί να συνίστανται και στην απαγόρευση λειτουργίας. Συνεπώς, η οδηγία δεν περιέχει καμία ρύθμιση εξωεδαφικού χαρακτήρα και δεν προσβάλλει τα κυριαρχικά δικαιώματα τρίτων κρατών. Αντιθέτως, η απογείωση και η προσγείωση αποτελούν ουσιώδη και χαρακτηριστικά στοιχεία κάθε πτήσεως και ως εκ τούτου, αν ο τόπος αναχωρήσεως ή αφίξεως πτήσεως είναι αεροδρόμιο επί του εδάφους της ΕΕ, υφίσταται επαρκής εδαφική σύνδεση για να εφαρμοσθεί το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ στο σύνολο της εν λόγω πτήσεως.

Όσον αφορά τις επίμαχες διατάξεις των διεθνών συμφωνιών, η γενική εισαγγελέας εκτιμά ότι ούτε αυτές πλήττουν το κύρος της οδηγίας. Συναφώς, δεν αποκλείεται η μεμονωμένη δράση της ΕΕ εκτός του Διεθνούς Οργανισμού Πολιτικής Αεροπορίας (ΔΟΠΑ), καθόσον κατά το Πρωτόκολλο του Κιότο ο περιορισμός και η μείωση των αερίων θερμοκηπίου από τις αεροπορικές δραστηριότητες δεν συνιστά αποκλειστική αρμοδιότητα του ΔΟΠΑ. Ούτε η Συμφωνία «Ανοικτοί Ουρανοί» αποκλείει την εφαρμογή αγορακεντρικών μέτρων που αφορούν τις εκπομπές από τις αεροπορικές δραστηριότητες.

Περαιτέρω, η εφαρμογή του συστήματος εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ στις πτήσεις όλων των αεροπορικών εταιριών από και προς ευρωπαϊκά αεροδρόμια συνάδει και με την αρχή των θεμιτών και ίσων ευκαιριών ανταγωνισμού η οποία θεμελιώνεται στη Συμφωνία «Ανοικτοί Ουρανοί». Μόνο με τον τρόπο αυτό, μάλιστα, καθίσταται δυνατή η εξασφάλιση της ισότητας των ευκαιριών στον ανταγωνισμό. Ειδάλλως, αν ο νομοθέτης της Ένωσης εξαιρούσε από την εφαρμογή του συστήματος εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ τις αεροπορικές εταιρίες οι οποίες έχουν την εθνικότητα τρίτου κράτους, οι εταιρίες αυτές θα αποκτούσαν αδικαιολόγητο πλεονέκτημα έναντι των ευρωπαϊκών ανταγωνιστών τους.

Τέλος, κατά την εκτίμηση της γενικής εισαγγελέας J. Kokott, στο πλαίσιο του συστήματος εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ οι αεροπορικές εταιρίες δεν επιβαρύνονται σε καμία περίπτωση με τέλη, φόρους ή παρόμοιες επιβαρύνσεις κατά την έννοια των σχετικών διεθνών συμβάσεων. Το σύστημα εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ συνιστά μέτρο προσανατολισμένο στην αγορά το οποίο σκοπεί στην προστασία του περιβάλλοντος και του κλίματος. Κατά συνέπεια, τα δικαιώματα εκπομπής, τα οποία πρέπει να αναλώνονται κατά την αναχώρηση ή την άφιξη πτήσεων στα αεροδρόμια εντός της ΕΕ, συναρτώνται με την εκπομπή αερίων θερμοκηπίου και όχι μόνο με την κατανάλωση καυσίμων ή τα μεταφερόμενα στο αεροσκάφος πρόσωπα ή αγαθά.

⁶ Άρθρο 7 και άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, της Συμφωνίας «Ανοικτοί Ουρανοί».

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το "[Europe by Satellite](#)". ☎ (+32) 2 2964106